

письмовою та усною мовою, достатній для реалізації комунікативних потреб іноземних студентів при вивченні фахової мови на початковому етапі навчання української мови.

УДК 378.016-054.6(477)

Віталій Кульчицький, Михайло Сопіга, Андрій Машталір

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України», Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Vitaly Kulchytskyj, Mykhailo Sopiha, Andriy Mashtalir

State Institution of Higher Education «Ivan Horbachevsky Ternopil State Medical University of the Ministry of Health of Ukraine», Ukraine

ACTUAL PROBLEMS OF TEACHING HUMANITARIAN DISCIPLINES TO FOREIGN STUDENTS

Сучасна вища освіта висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, конкурентоздатність яких визначають не тільки глибокі професійні знання і вміння їх гнучкого застосування, але й готовність вирішення професійних задач в умовах інтегрування в Європейський освітній простір.

Україна володіє значним освітнім потенціалом і є активним учасником міжнародного ринку освітніх послуг. Відповідно до національних програм розвитку освіти (Національна стратегія розвитку освіти України на 2012 – 2021 роки, державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»)) важливим напрямком інтеграції національної системи освіти в міжнародний освітній простір є навчання іноземців у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України й вдосконалення системи підготовки та перепідготовки фахівців для зарубіжних країн з метою зміцнення та розвитку міжнародних зв'язків [1].

Оволодіння майбутніми фахівцями ґрунтовними знаннями, необхідними вміннями й навичками виступає однією з найважливіших проблем у сучасній освіті. Розв'язання цієї проблеми неможливе без удосконалення технологій навчання, а, отже, й методів навчання.

Традиційні методи навчання у вищому навчальному закладі більше зорієнтовані на пізнавальний, інтелектуальний компонент діяльності, вони формують у майбутніх фахівців переважно формальні знання, що не завжди можуть перейти у поведінковий компонент. Ми ставимо за мету збагачення знань студентів іноземців, формування вмінь оптимально застосовувати отримані знання у взаємодії з оточуючими людьми, вмінь ефективного спілкування.

Так, зокрема, на нашу думку, у викладанні гуманітарних дисциплін іноземним студентам необхідно сміливіше запозичувати як передовий вітчизняний досвід, так і досвід інших країн. При цьому треба враховувати, що значний обсяг навчального матеріалу студентам доводиться опрацьовувати самостійно. У зв'язку з цим особливо актуальним стає перехід до активних методів навчання, високий ступінь гнучкості й адаптивності яких дозволяє ефективно використовувати їх у різних ситуаціях навчального процесу у ВНЗ. Безперечно, такий процес має обов'язково базуватися на обґрунтованому поєднанні різних методів і прийомів. При відносному пріоритеті активних методів на заняттях з гуманітарних дисциплін мають посісти належне місце і лекції, і семінарські заняття, і самостійна робота над книгою, і вивчення передового досвіду, і, звичайно, індивідуальна практична робота студентів іноземців. Тільки органічна єдність усіх методів навчання забезпечує навчальному процесові необхідну універсальність і продуктивність, робить його справді проблемним за змістом та ефективним за формою [2, с. 3-9; 3].

Нові методики викладання гуманітарних дисциплін у ВНЗ обов'язково мають спиратися на активні методи і форми навчання, які найбільше задовольняють потребу студентів іноземців у самонавчанні та самовдосконаленні. Такі методи і форми поширюються на досить велику групу прийомів і способів проведення теоретичних і практичних занять з гуманітарних дисциплін. Це і проблемно-пошукові завдання до кожної семінарської теми, які спрямовують студентів на поглиблене вивчення дисципліни, і наукові реферати, що націлюють студентський пошук на самостійне вивчення окремих питань, і розробка відповідно до теми курсу (з урахуванням профілю факультету) типів семінарських занять, методів і прийомів активізації роботи студентів на них. Але серед власне активних методів, які доцільно використати у нових методиках викладання гуманітарних дисциплін для іноземних студентів у ВНЗ, треба особливо виокремити такі, як аналіз конкретних ситуацій, розв'язування проблемних завдань, ділові ігри, індивідуальні практикуми, «круглі столи» тощо.

При використанні цих методів бажаним є обговорення зі студентами питань, що стосуються типу, форм і методів проведення практичного заняття з гуманітарної дисципліни, розподіл між ними різних ролей (пропонента, опонента, рецензента, експерта тощо). Це не тільки підвищує відповідальність іноземних студентів за проведення заняття, але й сприяє набуттю ними знань і навичок самостійної роботи та вирішення організаційних проблем. Усе це розвиває у іноземних студентів творчий підхід до вивчення, висвітлення і засвоєння питань відповідної теми семінару [4, с. 11-17].

Водночас необхідно відзначити певну інертність частини студентів у використанні активних форм і методів організації самостійної роботи. Досвід викладання гуманітарних дисциплін свідчить, що деякі студенти вважають заняття з впровадженням активних форм і методів навчання важчими, ніж заняття, що проводяться за традиційними методами. Адже активізація роботи

студентів на практичних заняттях з гуманітарних дисциплін потребує набагато більшого витрачання зусиль і при підготовці, і під час проведення самих занять. Саме тому з інтересом сприймають нові, активні форми і методи навчання більш підготовлені студенти і, навпаки, скептично ставляться до них ті, що не люблять витрачати зусилля для поглибленого вивчення предмету [5]. Це ставить перед викладачами додаткові завдання з подальшої активізації роботи іноземних студентів на практичних заняттях.

Важливою передумовою для засвоєння знань з гуманітарних дисциплін студентами іноземцями є пробудження у них інтересу до змісту навчального матеріалу, позитивного ставлення до навчання. Треба, щоб студенти не тільки були зацікавлені тією інтелектуальною роботою, яку треба виконати з метою реалізації того чи іншого завдання пізнавального характеру, але й прагнути при цьому набуті певних умінь та навичок. Для цього викладачу необхідно підібрати і систематизувати відповідний матеріал, організувати роботу над ним так, щоб не знижувалася інтелектуальна діяльність студента. При такому ставленні до роботи викладач, поступово ускладнюючи завдання, виховує у студентів іноземців упевненість у собі.

У зв'язку з цим на сучасному етапі пошуку нових форм навчання індивідуалізація навчання здійснюється у рамках всебічного стимулювання здібностей кожного, хто навчається, з урахуванням його інтересів, мотивів, різниці в інтелектуальній, емоційно-вольовій, дієво-практичній сферах [6, с. 3]. Ці пошуки спрямовані на вироблення такої моделі навчального процесу, яка б забезпечувала кожній особистості досягнення основних цілей навчання, підводячи до єдиного, чітко заданого рівня оволодіння знаннями та навичками.

Відтак, сучасна освіта має стати демократичною, гуманізованою, спрямованою на вирішення проблем формування особистості, а у нашому випадку формування особистості студента іноземця. Демократизація, індивідуалізація та гуманізація освіти повинні дати молоді більший ступінь свободи, дозволять зробити усвідомлений вибір на шляху до самореалізації у складному світі, що постійно змінюється. При цьому не слід забувати, що вдосконалення гуманітарної освіти відбувається в ринкових умовах розвитку економіки, що вимагає істотних змін державної освітньої політики на тому чи іншому етапі її реалізації, постійного її корегування тощо.

Список використаної літератури

1. Бакало О. М. Педагогічні умови адаптації іноземних студентів до навчання у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Ольга Михайлівна Бакало. – К.: Національний авіаційний університет, 2017. – 22 с.
2. Коцур В. Наукова, освітня, просвітницька місія університету / В. Коцур // Рідна школа. – 2012. – № 11. – С. 3-9.
3. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник / За заг. ред. О. А. Дубасенюк та А. В. Іванченка. – К.: ІСДО, 1990 – 431 с.

4. Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11-17.

5. Падалка О. С. Педагогічні технології / О. С. Падалка, А. М. Нісімчук, І. О. Смолюк, О. Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.

6. Литвин В. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій / В. Литвин // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня. – С. 3

УДК 378+008

Галина Щигельська

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ У ВИВЧЕННІ
ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»
ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ
(НА ПРИКЛАДІ ЕТНО-ГАЛЕРЕЇ «СПАДОК» У ТЕРНОПОЛІ)**

Halyna Shchyhelska

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

**THE ROLE OF EDUCATIONAL EXCURSIONS IN STUDYING
THE ACADEMIC DISCIPLINE «HISTORY AND CULTURE OF
UKRAINE» BY INTERNATIONAL STUDENTS
(ON THE EXAMPLE OF THE ETHNO GALLERY «HERITAGE»
IN TERNOPIL)**

Вагомим завданням дисциплін гуманітарного циклу у вищих навчальних закладах України, які забезпечують навчання іноземних студентів, є сприяння соціально-культурній адаптації. У Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя до таких дисциплін належить «Історія та культура України», яку іноземні студенти вивчають на першому курсі. Метою даного предмета є ознайомлення студентів не лише з фактами історії та культури України, а здебільшого адаптувати їх до нового незвичного для них середовища (релігійних, етичних і етнічних особливостей, відмінних від тих, в яких вони росли і виховувалися). Відтак, задля ефективної реалізації мети викладачу, крім традиційних форм проведення аудиторних занять, необхідно використовувати у процесі навчання наочні методи. Зокрема, доцільним у роботі з іноземними студентами стане використання методу навальної екскурсії як різновиду методу демонстрації. Під навчальною екскурсією розуміємо форму організації педагогічного процесу, спрямовану на вивчення студентами